

Vegyes közlemények.

*A helyi rendészeti ügyekről.**

A helyi rendészeti ügyek szigorú ellenőrzése és pontos kezelése a közbiztonsági szolgálatra nagy befolyással lévén, szükséges, hogy a csendőr a szervezeti utasítás 3. §-ának utolsó bekezdését, mely szerint «helyi rendészeti ügyekben a csendőrség csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre van hivatva», behatóan tanulmányozza, teljesen megértse, legapróbb részleteiben megismerje, hogy ezen sajátságos és a körülmények által annyira módosuló szolgálatot megfelelően elláthassa.

A helyi rendészeti ügyek sajátságaik és természetük szerint a következő főcsoportokba oszthatók:

I. Orvos-rendőri, illetve egészségi ügyek az embereknel.

II. Orvos-rendőri, illetve egészségi ügyek az állatoknál.

III. Az ember és állat élete és testi épségének megóvása.

IV. Vagyonbiztonság.

V. Köztisztaság.

VI. Közcsend, rend és nyugalom.

VII. A helyi rendészeti ügyekre vonatkozó egyéb törvények és szabályok betartása fölötti őröködés.

Az I. csoportba sorolandó:

1. Járványos és ragályos betegségek fellépése esetén a közigazgatási hatósághoz jelentéstétel;

* A jelen közlemény, mely bár magában egy önálló egész képez, a mult évi csendőrségi Zsebkönyvben «A helyi járőrök teendője» című cikknek folytatásaként tekinthető.

2. ellenőrzése annak, hogy járvány vagy fertőző betegségek eseteiben az orvosi intézkedések szigorúan betartassanak ;

3. azon hatósági intézkedések fölötti ellenőrködés, melyek a védhimlő-oltásra vonatkozólag megtétettek ;

4. ellenőrzése annak, hogy a mészárosok csakis orvosilag vagy állatorvosilag megvizsgált és ezek által egészségesnek, élvezhetőnek talált húst mérjenek ;

5. ellenőrzése annak, hogy egyéb élelmi és élvezeti cikkek kártékony és az egészségre egyébként hátrányos alkatrészeket ne tartalmazzanak ;

6. felügyelése annak, hogy víziszonyban szenvedő vagy abban gyanus állatok által megmárt egyének orvosi ápolás alá vétessenek, esetleg gyógyintézetbe küldessenek ;

7. felügyelése annak, hogy a községben, vagy annak közelében avagy folyóvizekben kender és len ne áztattassék.

II. Csoport.

1. Járványos vagy ragályos betegségnek az állatok közötti fellépése esetén a közigazgatási hatóság értesítése ;

2. felügyelése annak, hogy az állatorvosnak a ragály továbbterjedését gátló rendelkezései pontosan betartassanak ;

3. veszélyes kórtünetek észlelése esetén — még azon esetben is, ha azok nem járványszerűleg lépnének fel — mint például lovaknál a takonykór, lépfene, bőrféreg, szarvasmarhánál lépfene, száj- és körömfájás, sertések között az orbáncz stb. azon intézkedések megtétele, hogy a beteg vagy gyanus állatok állatorvosilag mielőbb megvizsgáltassanak, de addig is az egészségesektől szigorú elkülönítésben tartassanak ;

4. felügyelése annak, hogy víziszonyban szenvedő állatoktól megmárt állatok megfigyelés alatt szigorú elkülönítésben tartassanak és a hasonló betegségben szenvedők kiirtassanak ;

5. ha valamely házi állatnál a víziszony kórtünetei mutatkoznának, a tulajdonosok, lakosok, esetleg a szomszédok is figyelmeztetendők a fenyegető veszélyre; a kellő óvintézkedések megtétele és a hatóságnak az eset, valamint az addig megtett intézkedések is bejelentendők.

III. Csoport.

1. Felügyelése annak, hogy a községben és annak határában káva nélküli kutak és fedetlen vermek ne legyenek;

2. hidak, bürük (pallók) jó karban tartassanak és azoknak, különösen a bürüknek alkotása olyan legyen, hogy használatuk ne járjon életveszéllyel;

3. roskadozó vagy dűledező épületekből a bennlakóknak kilakoltatása iránti jelentéstétel;

4. elkóborolt gyermekeknek haza vagy a község-házához való vezetése;

5. veszélyes helyen felügyelet nélkül hagyott gyámmoltalan gyermekeknek, a körülményekhez képest, a veszélytől való megóvása;

6. gyermekeknek vagy felnőtteknek állatokkal való pajkos ingerkedése és az állatkínzásnak megakadályozása.

IV. Csoport.

1. Felügyelése annak, hogy tüzes hamut vagy pernyét padlásra, szemétdombra vagy olyan helyre, a hol abból tűz támadhat, ne hordjanak;

2. éjjel fedetlen világítóval ne járjanak;

3. hordás és cséplés idejében — ha az hatóságilag is tiltva van — égő pipával, szivarral az utcán, boglyák és kazlak közelében s általában tűzveszélyes helyeken ne járjanak;

4. tűzveszélyes kéményeknek a hatósághoz való bejelentése;

5. ellenőrzése annak, hogy a hatóságilag elrendelt egy tartály víz, csáklya, lajtorja készletben tartassék.

V. Csoport.

1. Felügyelni arra, hogy az utcák, terek és közutak környékei lehetőleg tisztán tartassanak;
2. szemét, trágya csakis az e célra kijelölt helyekre hordassék;
3. elhullott állatok és állatok hullarészei elásassanak;
4. községeken átvezető útárkokba bármit beledobni, behányni tilos; és ha ezen árok egyszersmind levezető csatornául is szolgál, oly karban tartassék, hogy a víz lefolyása meg ne rekedjen;
5. szemérmert sértő cselekedetek megakadályozása.

VI. Csoport.

1. Éjjeli örök örködése feletti ügyelet;
2. éjjeli csend és nyugalomnak megőrzése;
3. országos vásárok, bucsuk, népgyűlések és nyilvános mulatságok alkalmával a csend és rend fenntartása.

VII. Csoport.

1. Korcsmai zárórák betartása;
2. mértékek ellenőrzése;
3. tiltott fonóházak feloszlatása;
4. nem engedélyezett nyilvános tánczmulatságok feloszlatása.

* * *

A csendőrség befolyása a helyi rendészeti ügyekre a következőkben körvonalozható:

1. Rendezett tanácsú városokban és
2. nagyközségekben, melyek élén hivatásuknak megfelelő előljáróság áll és melyek szervezett rendőrséggel birnak, a csendőrség — a szervezeti utasítás értelmében — helyi rendészeti ügyekben csakis felügyelő és a községi közegeket támogató segédkezésre van hivatva; azonban lényegesen különbözik a csendőrség ez irányú teendője
3. kis községekben, melyeknek rendőrsége egyáltalában nincs és élükön oly birák s előljárósági tagok állnak, kik az írás és olvasás tudományában nem

jártasak, szóval, a hol a törvények és szabályok betartása fölötti örködésre hivatott egyének ebbeli feladatuknak megfelelni sem nem birnak, sem nem igen iparkodnak; ily helyeken a helyi rendészeti ügyek terhe csaknem egészen a csendőrség vállára nehezedik.

A csendőrségnek tehát az 1. és 2. pontok alatt megjelölt helyeken ez irányú feladata abból áll, hogy minden alkalommal, midőn r. t. várost vagy nagyközséget szolgáltilag érint, — ha azt szolgálati viszonyai megengedik, rendes szolgálat teljesítése alkalmával azonban okvetlenül, — azok leportyázása alkalmával győződjk meg arról, vajjon a helyi rendészeti ügyek végeztetnek-e? — Az észlelt netaláni mulasztásokat feljegyzi s hátrányos tapasztalatait a rendőrkapitányi hivatalnak, illetve községi előljáróság-nak tudomására hozza és bevonulásakor örsparancsnokának a történekről jelentést tesz; jegyzeteit — a talált hiányokról — azonban elteszi és legközelebbi alkalommal meggyőződik arról, hogy mennyiben lettek megszüntetve a közelmultban észlelt mulasztások? — Ha a hiányok pótolvák, minden további eljárás megszűnik, ellenkező esetben a járőr a tapasztalt mulasztásokról körülményes jegyzeteket készít, bevonulásakor örsparancsnokának pontos jelentést tesz s ennek alapján az örsparancsnokság jelentését az illetékes hatósághoz megteendi.

A csendőrség tehát általánosságban és rendes viszonyok között r. t. városokban, valamint szervezett rendőrséggel bíró nagyközségekben helyi rendészeti ügyekben egyedül és önállóan nem járhat el; csakis ha a mulasztásból kár, hátrány vagy veszély keletkezhetnék, tartozik a járőr ily ügyekben önállólag és azonnal fellépni.

Ha apróra széjjel szedve részletezzük a helyi rendészeti ügyek körüli teendőket, be fogjuk látni, hogy az a közbiztonsági szolgálattól teljesen különböző, sok esetben aprólékos, kicsinyes dolgokból álló, de a közbiztonságra nézve mégis nagy befolyással levő szolgálat s így méltatni fogjuk a szervezeti utasítás-

nak többször hivatolt azon bölcs intézkedését, hogy a helyi rendészeti ügyeket ne végezze a csendőr, mivel az nem tartozik a tulajdonképeni közbiztonsági szolgálathoz, de felügyelje és ellenőrizze azt, mert azzal lényegében mégis szorosán összefügg. Célirányos ezen intézkedés különben még azért is, mivel a csendőr tekintélyének a kicsinyes dolgokkal való foglalkozás inkább válik hátrányára mint előnyére, ennél fogva oly helyeken a hol arra a hatósági közegek megvannak, szorítkozzék a csendőr a helyi rendészeti ügyek felügyelésére és a községi közegeknek ezen ügyek elintézése körüli támogatására s akkor e téren sem szabályainkkal, sem a hatóságokkal ellentétbe nem keveredik, szolgálatával meghasonlásba nem jut és végre az annyira fontos közbiztonsági szolgálattól — oly szolgálatok teljesítése által, melyek más arra hivatott közegek által végzendők — el nem vonatik.

Az eddigiek után megvilágítandó a csendőrnek a községi közegek támogatása és segélyezése alkalmával követendő eljárása.

Ezen szolgálatnál irányadóul a csendőrségi szolgálati utasítás 75. §-a tekintendő, mely világosan kimondja, hogy a csendőrség a községi közegeket helyi rendészeti ügyekben támogatva, csak akkor lép fel, ha azok eme szolgálatuk keresztülvitelére elégteleneknek bizonyultak.

Bárha általánosan ismert tény, hogy minden egyes esetre külön-külön szabályt felállítani nem lehet, mégis ezen szolgálat mikénti ellátása legalább általánosságban az alábbiakban van körvonalozva.

A helyi rendészeti ügyekben eljáró csendőrségi járőr legtöbb esetben a segélyszolgálati járőr magatartására szorítkozik, vagyis egy községi előljárósági tagot vagy közeget — de minden körülmények között lehetőleg értelmes és a nép előtt tekintélylyel bíró egyént — mint bizalmi egyént maga mellé véve oldja meg feladatát. Például: korcsmai zárórák ellenőrzésénél a járőr a bizalmi egyént a zárórát tullépő

korcsmába beküldi és a korcsmárost a záróra betartására figyelmezteti. Ily esetekben, ha veszély vagy baj nincs, a járőr a korcsmába be sem megy (ha az nem rossz hírben álló korcsma) és ha a figyelmeztetésnek megvolt a kellő eredménye, a járőrnek ez ügyben más teendője nincs, mint bevonuláskor az esetet örsparancsnokának bejelenteni, ki a maga részéről jelentését a közigazgatási hatóságnak megteszi.

Minthogy a csendőrnek különösen szeszest italt élvezett egyénekekkel szemben tapintatosnak kell lennie, a korcsmai zárórák körüli eljárásánál az erélyt az eszélyességgel akként kell párosítani, hogy az még látszatával se bírjon a durvaságnak vagy hatalmaskodásnak; hisz tapasztalatból tudjuk, hogy észszel és tapintatossággal hasonló esetekben leginkább érjük el a kívánt célt, — de e tapintatnak nem csupán a csendőr fellépésében, hanem közvetve gyakorolt befolyásában is kell nyilvánulni, mert például, ha a járőr a korcsmában mulató valamely társaságnak a beküldött bizalmi egyén által azt izenné, hogy: «a csendőr járőr itt van, a záróra ideje elmúlt, a korcsmából azonnal távozzék mindenki és a korcsma rögtön bezárassék, mert különben ilyen s ilyenek lesznek a következmények»; az ilyen izenet, különösen fenyegető hangsúlyozással előadva, inkább dacot mint engedelmességet szülhet; de ha az izenet körülbelül így hangzik: «a csendőr járőr a záróra betartását ellenőrzi, és miután a záróra elmúlt, a vendéglostim a járőr annak betartására figyelmezteti»; ez ellenszegülési hajlamot senkiben sem kelthet.

A záróra ellenőrzése körül még kétféle eljárása lehet a csendőr járőrnek és pedig: ha a mulatók között véres verekedés veszélye forog fenn, vagy ha azok a korcsmáros felhívására a korcsmából eltávozni nem akarnának. Első esetben a járőr a bizalmi egyénnel a korcsmahelyiségbe lép és azt — szükség esetén karhatalmilag — kiüríti; a második esetben, ha t. i. verekedéstől vagy egyéb veszélytől tartani ok nincs, az eltávozni vonakodók neveit és lakását

feljegyzni, kik aztán az örsparancsnokság részéről a hatóságnak feljelentetnek.

Oly községekben, hol az erkölcsök lazultak, hol a fiatalság rakonczátlan és — bárha csak pajkosságból is — csinyek elkövetésére, élelmi és élvezeti czikkek lopására hajlandósággal bir, a fonóházak a közigazgatási hatóság ez értelmű felhívása alapján nem türendők, mert a tapasztalat bizonyítja, hogy az ily házak voltak sok esetben a tiltott cselekmények melegágyai.

Minthogy pedig a hatóságok idevágó tilalmai sok esetben kijátszatnak s a tiltott fonóházak nem ritkán az éjjeli örök oltalma alatt tartatnak fenn oly módon, hogy ezen örök a csendőr járőr megérkezését idejekorán hírül adják, mire a fonóház kiürül esetleg a járőr elvonulásáig elsötétítetvén, teljesen lecsendesedik, szükséges, hogy a csendőrség a helyi rendészeti ügyek ezen ágával behatóan foglalkozzék.

Az ily tiltott fonóházak kiürítése akként történik, hogy a járőr valamely bizalmi egyénnel a helyiségbe bemegy, a jelenlevőket szétoszlásra felhívja és ha egyéb megtorlandó cselekmény nem forog fenn az előtalált vendégek ellen, minden további eljárás megszűnik, azonban a helyiség tulajdonosa, illetve a tiltott fonóház fenntartója, a járőr jelentése alapján, az örsparancsnokság által a hatóságnak feljelentetik.

Szükséges megjegyezni, mikép a járőr hasonló esetekben óvatossággal járjon el; legyen erélyes és tapintatos, de ne durva vagy henczegő, mert éjjeli időben esetleg duhaj legényekkel lévén dolga, valamely túlkapás vagy elővigyázatlan elbizakodottság könnyen káros, esetleg végzetes következményekkel járhatna.

A táncmulatságok nem ritkán verekedéssel, de majdnem kivétel nélkül az általános éjjeli nyugalom nagymérvű megzavarásával végződnek és így igen kívánatos, hogy a községek e részben is ellenőriztessenek; az oly táncmulatságok, melyek hatósági engedély nélkül tartatnak, nem türendők, illetve szétoszlátandók. A nem engedélyezett táncmulatság

szétosztatása akként történik, hogy a járőr bizalmi egyénnel a helyszínére megy és miután felhívására a tánczhelyiség tulajdonosa a hatósági engedélyt előmutatni nem képes, az illetőt a mulatság beszüntetésére felhívja; ha ezen felhívásnak elég tétetett, csupán csak a mulatóhely tulajdonosa ellen marad fenn azon eljárás, hogy a hatósághoz feljelentessék. Ha azonban a járőr eljárása ellenszegülésre talál, akkor karhatalmilag lép fel, az ellenszegülőket letartóztatja vagy a körülményekhez képest az illetékes hatóságnak feljelenti.

Magától értetődik, hogy a járőrnek ezen eljárása is — a már ismert okoknál fogva — minden durvaságtól, henczegéstől ment, tapintatos, a mellett ha szükséges, erélyes is legyen.

Ha a csendőrség országos vásárok, bucsuk, népgyűlések, nyilvános mulatságok alkalmával a törvényes rend fentartása, a személy- és vagyonbiztonság fölött való örökös céljából igénybe vétetik, ebbeli szolgálatát mindenkor a helyi rendészeti ügyeknél követendő eljárás szabályozza, vagyis ott hol községi rendőrök vannak, a csendőr azok támogatására szorítkozik és csak akkor lép fel, ha azok a zavar elnyomására vagy az ügyben való eljárásra elégtelenek.

Oly helyeken, hol rendőrség nincs, a járőr községi közegeket vesz maga mellé és ezen bizalmi egyénekkal együtt teljesíti a helyi rendészeti ügyek közé tartozó fentebb megjelölt szolgálatokat.

Szolgáljon zsinórmértékül a járőrnek a hasonló szolgálatok teljesítése alkalmával *a teljes józanság, komoly magaviselet, észszerű, higgadt, tapintatos eljárás, szigorú tartózkodás aprólékos, kicsinyes és általában oly dolgokba való beavatkozásoktól, melyek reá és szolgálatához nem tartoznak.* A tapasztalat és számos szomorú példa bizonyítja, hogy szeszes ital élvezése, durvaság, henczegés, helyén nem levő oktalan beavatkozás, tapintatlan nyers modor sok szerencsétlenségnek volt már kútforrása.

■ Az éjjeli csend és nyugalom fölött a járőr akként

örkődik, hogy a község leportyázása alkalmával a csendháborítókat nyugalomra inti; a figyelmeztetésre nem hajlók szükség esetén a község házához elővezetendők és ellenük bűnösségükhöz képest lesz eljárandó.

Itt megjegyeztetik, hogy e részben a járőrnek a túlkapásoktól szigorúan tartózkodni kell; némely járőr csendháborítást lát abban, ha valaki a késő éjjeli órákban az utcán megy vagy dudolva, füttyözve az utcán mutatkozik, esetleg — miként az faluhelyt szokás — valamely ház előtt beszélgetésre, tréfára, játékra összegyülekeznek. Hasonló esetek rendes viszonyok között el nem tilthatók és az ily ártatlan mulatságokba való beavatkozás nemcsak jogtalan, de valósággal ellenszenvet, gyűlölséget szül úgy a testület, mint annak egyes tagjai iránt.

Az éjjeli örök ellenőrzése egyike azon helyi rendészeti ügyeknek, mely a közbiztonsági szolgálatra fölülte fontos befolyással van s így azzal szoros összefüggésben áll, miért is a csendőrség által szigorú pontossággal kezelendő. A követendő eljárás körülbelül a következőkben körvonalozható: ha a járőr valamely községbe az éjjeli órákban megérkezett, mindenekelőtt arról szerez tudomást, kiküldettek-e czirkáló rendőrök, illetve kiállítottak-e éjjeli örök? Igenlő esetben egy bizalmi egyént maga mellé véve, az örököt örködésük közben szolgálatuk teljesítésére és magatartásukra nézve ellenőrzi. Sok helyt, különösen kisebb községekben elegendőnek tartják, ha az éjjeli örök a község házában virrasztanak, ez semmi esetre sem felelhet meg az éjjeli örködés fontos feladatának. Az éjjeli örködésre kirendelt egyének az egész község fölötti örködésre lévén kötelezve, feladatuknak csak úgy felelhetnek meg, ha a községben folyton portyázva felörködnek, de nemcsak a község főbb utcáin, hanem a legszélsőbb házak körletein, a kertek aljában is kell portyázniok, mert máskülönben működésük csak félrendszer szabály volna.

A hanyag vagy köteleltségét nem teljes pontos-

sággal végző éjjeli örök minden körülmények között feljelentendők.

Az I. csoport 1, 2, 3, 4, 5. és 6. pontjai alatt felsorolt ügyeket a községi előljáróság a saját hatáskörében elintézi és abba a csendőrségnek beleavatkozni alkalma kevésbé nyílik, legfőleg ha mulasztásokat észlel; — ellenben a 7. pont alatt tárgyalt esetben a rendőrség kijátszása vagy azok elnézése folytán visszaélések történhetnek, tehát a határban történő portyázások alkalmával erre figyelem fordítandó.

A II. csoport összes pontjainak jól rendezett községekben az előljáróság saját hatáskörében megfelel és a csendőrség kivételesen s legfeljebb mint karhatalom vétetik a jelzett esetekben alkalmazásba. Tekintve azonban az ezen csoportban egybefoglaltak nagy fontosságát, a csendőrség ez irányú ellenőrzése éber, működése hathatós legyen.

A III. csoport 1, 2, 3. pontjai alatt foglaltak a csendőrség számára minden körülmények között éber felügyelet tárgyát képezik és minden e részben észlelt hiányok és mulasztások az illetékes hatóságnak bejelentendők. Ugyanezen csoport 4, 5. és 6. pontjai alatt foglaltakra is terjeszse ki a csendőr figyelmét, mert azzal nemcsak az ember és állat életét és testi épségét fenyegető veszedelmet fogja elhárítani, de illetően gondoskodással az egyesek háláját, bizalmát, szeretetét és becsülését fogja kivívni és kiérdemelni.

A IV. csoport 1, 2, 3, 4. és az *V. csoport* 7. pontja alatti esetekben a járőrnek minden körülmények között azonnali közbelépés által kell a keletkező veszélynek vagy szerencsétlenségnek, illetve a szemérmét sértő botránynak elejét venni. Ezen pontokban felsorolt tiltott cselekmények elkövetésén tetten értek az illetékes hatóságnak feljelentendők, esetleg a körülményekhez képest elővezetendők.

Az V. csoport 1, 2, 3, 4, 5. pontjaiban bennfoglalt ügyeket a községi előljáróságok rendszerint csendőrök közbejötté nélkül is elintézik, vagyis ez irányban

a rendet fenntartják és fenntartatják; a csendőrség tehát csakis a felügyelet gyakorlására szorítkozik.

*

A csendőrségnek a helyi rendészeti ügyek körüli, az eddigiekben körvonalozott szolgálata — miként az a bekezdésben is jeleztetett — rendezett tanácsú városokra és nagyközségekre vonatkozott. Egészen máskép áll a dolog oly kis-községekben, melyekben rendőrség nincs, az előjárósági tagok az iskolázottság és értelmiség tekintetében igen alacsony fokon állván, fájdalom! nem ritkán az írás és olvasás tudományának titkaiba sincsenek beavatva.

Az ily községekben a helyi rendészeti ügyeknek úgy keresztülvitele mint ellenőrzése, vagyis csaknem az összes ez irányú intézkedések a csendőrség vállaira nehezednek. Az eddigiekben ezen szolgálat teljesítésére nézve elmondottak ily kis-községekben is, de fokozottabb mérvben, alkalmazandók; különben még a következőkben lesznek kibővítve:

I. Csoport 1. pontjára nézve, ha a járőr portyázás alkalmával arról értesül, hogy egyik községben járványos vagy ragályos betegség uralkodik, azonnal ki kell puhatolnia, hogy a betegség mikor ütött ki, mennyi a betegek, az elhaltak és felgyógyultak száma, a járvány mily mérvben pusztít, mily természetű a betegség általános lefolyása, terjed-e vagy csökken és végre, hogy az előjáróság részéről tétetett-e és mily intézkedés. Ha a járványra vonatkozólag intézkedés nem történt volna, a járőrvezető fenti adatokat szolgálati jeggyel, küldöncz útján, őrsparancsnokának bejelenti, melynek alapján az őrsparancsnok a hatóságnak jelentést tesz és egyben az orvosnak a helyszínére való kirendelését is kérelmezi.

A 2. ponthoz. A járványos betegségek továbbterjedésének meggátlása czéljából tett orvosi intézkedések a csendőr járőr által minden alkalommal szigorúan ellenőrzendők; az ily intézkedések be nem tartói behatóan figyelmeztetendők, esetleg — a körülményekhez képest — a hatósághoz feljelentendők.

3. pont. A védhimlő-oltásra vonatkozó hatósági rendeletek és intézkedések áthágói minden körülmények között feljelentendők.

A 4. és 5. pontok alatt foglaltak ellenőrzése a községi előljáróság valamely tagjának, mint bizalmi egyénnek közbejöttével történik; az e részben gyanus tárgyak, szakértőileg leendő megvizsgáltatás végett, a hatóságnak bejelentendők, esetleg elkobzandók, lepecsételendők és további megőrzés végett a községi előljáróságnak átadandók, a hatóságnak pedig a jelentés sürgősen megteendő.

Romladozó tárgyak, mint például hús, ha élvezhetősége tekintetében a gyanú alapos, az orvos által megvizsgáltatandó, ha pedig ott helyt orvos nem volna, a gyanús hús a községi előljáróság intézkedésére megvizsgáltatás végett az orvoshoz szállítandó.

A 6. pont alatt körülírt esetben minden gyanús tünet a járőr által lehetőleg megállapítandó és ha gyanús esetek fennforognak, azokról a hatóságnak jelentés teendő.

A 7. pont alatti tilos cselekmény elkövetői minden körülmények között a hatósághoz lesznek feljelentendők.

II. Csoport. 1. pont. Ha az állatok között járvány vagy ragályos betegség uralkodik, megállapítandó: a járvány neme, mérvé, keletkezésének napja, a megbetegedett, elhullott, felgyógyult és gyógykezelés alatt levő állatok száma, a betegség lefolyása és vajjon az fokozódik-e vagy csökken kitörése óta. — Úgy ezen adatok, valamint a tett intézkedések az örsparancsnoknak küldöncz útján a helyszinéről bejelentendők, ki jelentését a hatóságnak azonnal megteszi és egy állatorvosnak a helyszinére való kirendelését kérni köteles.

A 2. pont alatt foglalt eset nagyfontosságú lévén, azzal a csendőrnek behatóan foglalkozni szoros kötelessége. Ezen rendszabályok áthágói nemcsak feljelentendők, de az óvintézkedések betartására karhatalmilag is reá szorítandók.

A 3. pont alatt foglaltak észlelése esetén a járőrnek az előljáróság közbejöttével azonnal és akként kell intézkednie, miként az a jelzett pontban körvonaloztatott. Úgy az észleltekről, valamint a tett intézkedésekről az örsparancsnokságnak a helyszinéről jelentés küldendő, melynek alapján az örsparancsnokság a hatósághoz nyomban jelentést teend és állatorvos kiküldését kérelmezi.

A 4. és 5. pontok eseteiben követendő eljárást azok szövege tartalmazza. A jelentések megtétele iránt az előző pontban illetve bekezdésben adott utasítás itt is mérvadó.

A *III. csoport* 1, 2, 3. pontjaiban foglalt esetek valamelyikének észlelése esetén a járőr bevonulásakor örsparancsnokának jelentését megteszi, melynek alapján az örsparancsnokság a hatósághoz jelentést tesz; a további intézkedéseket megtenni a hatóság feladata.

Ugyanezen csoport 4, 5. és 6. pontjaiban körülírt esetekben a csendőr nyomban intézkedik. Az ily intézkedés, illetve gondoskodás, mint az már fentebb is mondatott, a csendőrt kedveltté, népszerűvé teszi, kivívja magának azzal az egyesek háláját, a nagyközönség elismerését és becsülését.

A *IV. csoport* 1, 2, 3, 4. pontjai alatt megjelölt esetek éber felügyeletet igényelnek s minthogy hasonló gondatlanságokból már számtalan nagy szerencsétlenség támadt, az ezen pontok tilalma ellen vétők tettenéréskor szigorúan figyelmeztetendők, a netalán bekövetkező bajnak eleje veendő, a vétkes pedig minden körülmények között a hatóságnak feljelentendő, esetleg elővezetendő.

Az *V. csoport* 1, 2, 3, 4, 5. pontjaiban foglalt köztisztasági viszonyokra a járőr minden alkalommal éber felügyeletet gyakoroljon; az egyeseknek e részben tanúsított hanyagsága előjegyzendő és a községi előljáróság az előtalált hiányok megszüntetése iránt felkérendő. Ha a járőr legközelebbi alkalomkor tapasztalná, hogy a kifogásolt állapotok megszüntetése érdekében csak elégtelen intézkedés történt, vagy éppen

semmi sem történt volna, úgy az egyesek, valamint az előljáróság a hatóságnak feljelentendő.

A 7. pontban említett esetnél a tetten ért ellen a feljelentés megteendő.

A VI. és VII. csoportokban foglalt esetek körül követendő eljárás ezen közlemény első lapjain tárgyalatott.

*

Igen jól tudjuk azt mindannyian, hogy minden egyes esetre külön szabályt megállapítani vagy külön elvet felállítani nem lehet; ha a csendőr a szolgálatára vonatkozó szabályokat és a törvényeket ismeri, akkor tudni fogja, miként kell a körülményekhez alkalmazkodnia és érteni fogja azt is, hogy a szabályok értelmében mindenkor az adott viszonyokhoz képest járjon el.

Ez képezi tulajdonképen a csendőr működésének egyik sarkalatos elvét.

A csendőrnek portyázása alkalmával mindent meg kell látni, mindent észre kell venni, mindazon helyeken, a hol emberek tartózkodnak vagy megfordulnak, meg kell jelennie és községek leportyázása alkalmával annak minden egyes pontját kell leportyáznia. Az ily portyázások alkalmával a járőr mindazt, a mit a községben és annak határában törvény-, szabály- és rendellenest észlelt, feljegyzi, közbelépés és figyelmeztetés által a mit lehet megszüntet, a többit megszüntetés végett a község előljáróságának tudomására hozza, illetve a hatóságnak leendő bejelentés végett az őrsparancsnokságnak bejelenti.

A szabályok értelmében a csendőr-járőrök rendszerint akként vezényeltetnek külszolgalatba, hogy valamely községet és annak határát a nap és éjnek mindig más-más szakában érintsék; ily eljárással lehetőségessé váland a helyi rendészeti ügyek tekintetében teljes és minden irányú felügyeletet gyakorolni.

Az általános szolgálati határozmányok 113. pontja szerint: «helyi és személyi viszonyok ismeretére a csendőrnek a legkiterjedtebb mérvben van szüksége,

hogy sokoldalú és felelősségterhes szolgálatának teljes mérvben megfelelhessen». Ezen ismeretét a csendőr annál jobban bővíti és tökéletesbíti, minél inkább foglalkozik a helyi rendészeti ügyekkel, mert valóban — és ezt mindannyian könnyen be fogjuk látni — ez a legbiztosabb módok egyike a jelzett ismeretek tökéletesbítésére.

Ugyancsak az általános szolgálati határozványok 103. pontja szerint: «kisebb tolvajokból lesznek a hirhedt gazemberek, fegyveres csavargókból pedig rablók válnak és rablócsapatok fegyveres bandákká alakulnak». Ezen sarkalatos elvet a helyi rendészeti ügyek tekintetében akként alkalmazhatjuk, hogy: rendetlenségből következnek a törvénysértések és ennek folyamánya idővel az erkölcsök elvadulása.

A csendőrnek a helyi rendészeti ügyekkel behatóan, alaposan, vas következetességgel kell foglalkoznia, e részben elnézést senkivel szemben és semmi körülmények között ne gyakoroljon; ily eljárással hozzá szoktatja a népet a rendhez, a törvény tiszteletéhez és a törvény képviselésére, végrehajtására és ellenőrzésére hivatottaknak tiszteletben tartására. Minél nagyobb valamely községben a rendszeretet, a helyes iránti érzék, a törvénytisztelet, annál kevesebb törvényellenes cselekmény fordulhat ott elő, de ha elvétve ilyesmi előfordul is, maga a lakosság fog a csendőrnek kezére járni a büntetendő cselekmény felderítése és a bűnös kézrekerítése iránt; ezt fogja neki parancsolni önérdeke, törvénytisztelete és rendszeretete; de ezzel egyszersmind be van bizonyítva azon állításunk is, hogy a helyi rendészeti ügyek a közbiztonságra nagy befolyással vannak és a közbiztonsági szolgálattal szoros összefüggésben állanak.

Az ily rendezett állapotok megteremtésére, természetesen, hogy sok idő és miként fentebb elmondott, türelem, tevékenység és vas következetesség szükséges, hanem az így működő csendőrök fáradságát bőven megjutalmazza majdan az elért eredmény.